

Motion till riksdagen 2020/21:153

av Hampus Hagman (KD)

Begränsa användningsområdena för utdelning ur kommunala bolag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som syftar till att begränsa hur kommunerna får använda utdelning ur kommunala bolag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige finns det tusentals bolag som ägs av kommuner. Många av dessa är allmännyttiga bostadsbolag, en del är energibolag, andra är hamnar – men kommunala bolag finns inom många olika områden. Bolagens ägare, kommunerna, har möjlighet att ta ut utdelning ur bolaget. Dessa pengar kan finansiera investeringar i viktig verksamhet såsom äldreomsorg eller barnomsorg. Det kan förstås vara motiverat. Men bolagen och deras medel kan också användas på mindre motiverade sätt.

Min hemkommun Göteborg använde under många år utdelning från de kommunala bolagen för att finansiera drift av kommunens verksamhet. Det innebar att när till exempel energibolaget Göteborg Energis kunder betalade elräkningen, så betalade de inte bara för den el de använt utan också för att driva kommunala verksamheter som borde finansieras via skattsedeln. På så sätt har utdelningen ur bolaget fungerat som en dold skatt. Ägaren, Göteborgs stad, tog dessutom så stora utdelningar ur sina bolag, att dessa tvingades ta lån för att finansiera utdelningarna.

Att kommuner äger bolag brukar motiveras på två sätt. Det kan handla om att bolagen kan erbjuda något till allmänheten på ett sätt som den fria marknaden inte klarar av. Det kan också handla om att ägandet av det kommunala bolaget gynnar kommunen, dess medlemmar och företag, som helhet.

Oavsett om dessa motiveringar håller eller inte på ett generellt plan, kan Göteborgs stads agerande knappast vara det bästa ur något perspektiv. Energibolagets kunder borde inte behöva betala för mer än sina egna elkostnader och nödvändiga investeringar, och

kommunens medlemmar, som i slutändan äger bolagen, exponeras för större risk när bolagen tvingas låna till utdelning.

Det kommunala självstyret är i grunden en god princip, men som exemplet Göteborgs stad visat finns det skäl att se över detta avseende hur utdelning ur kommunala bolag får användas. En utredning behöver tillsättas för att se över hur utdelning ur bolagen kan begränsas så att denna inte används på ett sätt som drabbar bolagens kunder och ägare. Inriktningen bör vara att åtminstone begränsa att utdelning används till drift, men även utdelning som används till investeringar bör utredas kritiskt. Undantag skulle kunna medges för ett eller två enskilda år om skatteintäkterna viker kraftigt på ett sätt som inte kunnat förutses.

Kommunalt ägda bolag kan vara motiverat i flera fall, men de ska inte användas för att i tysthet dölja att kommuner expanderat sin verksamhet på ett sätt som skatteintäkterna inte räcker till för.

Hampus Hagman (KD)